עוֹשִׂים שְׁלֹשָׁה מִינֵי קְלָפִים, הָעֵב יוֹתֵר לִכְתֹּב בּוֹ פָּרָשַׁת 'שְׁמַע' שֶׁהִיא (יח) [יט] קְטַנָּה, (לג) וְהַדַּק מִמֶּנּוּ לְפָרָשַׁת 'וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ' שֶׁהִיא יוֹתֵר גְּדוֹלָה, וּלְפָרָשַׁת 'קַדֵּשׁ' וּלְפָרָשַׁת 'וְהָיָה כִּי יְבִאֲךָ' שֶׁהֵם אַרְבָּעוֹת עוֹשִׂים קְלָף דַּק מְאֹד, וּבָזֶה יִתְמַלְּאוּ הַבָּתִּים בְּשָׁוֶה, וְזֶהוּ נָוֶה לַתְּפִלִּין: טו [ט]אם (לד) לְאַחַר שֶׁנִּכְתַּב נִקַּב (לה) בְּתוֹךְ הַה״א אוֹ הַמ״ם, כָּשֵׁר, אֲפִלּוּ נִקַּב כָּל תּוֹכוֹ שֶׁהַנָּקָב מְמַלֵּא (לו) כָּל הַחָלָל. * אֲבָל 'בִּירוּשַׁלְמִי מַשְׁמַע (לז) שֶׁגַּם בִּפְנִים צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא מָקֹף קְלָף. (לח) נִקַּב רֶגֶל פְּנִימִי שֶׁל ה״א, אֲפִלּוּ לֹא נִשְׁאַר מִמֶּנּוּ אֶלָּא כָּל שֶׁהוּא, [כ]כָּשֵׁר לְהָרָא״ש. הַגָּה: אֲבָל שְׁאָר פּוֹסְקִים (לט) מַצְרִיכִין כְּמִלֹּא אוֹת

ט מִנְחוֹת כ״ט (ע״א) לְפָרוּשׁ הַשֵּׁנִי בְּקֻרְשׁ״ר (ד״ה יהכה), וּלְהַרַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק א׳ מֵהִלְכוֹת תְּפִלִּין (ה״כ). י בְּפֶרֶק קַפָּא דְּמְגִלָּה (ה״א) (הֲלָכָה ט׳). כ בְּהִלְכוֹת סֵפֶר תּוֹרָה (ס״ י טו). וּכְפֵרוּשׁ הָרִאשׁוֹן שְׁבְּקֻרְשׁ״ר שֶׁבְּמִנְחוֹת (שם ד״ה תוכו).

בֵּאוּר הֵיטֵב

שִׁירֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב״י סק״י) עוֹלַת תָּמִיד (ס״ק כא). אֲבָל הַשַּׁ״ז (ס״ק) כָּתַב דְּבָעִינַן שֶׁיְּהֵיָה שָׁם נִקַּב קָטָן כְּפִי כַּדּ הַנִּרְאִין בְּעֵינֵינוּ נִרְאֶה כְּלַל נֶגֶד הַשֶּׁמֶשׁ, עַיֵּן שָׁם. וְכָל זֶה לְדַם הַכְּתִיבָה, אֲבָל אִם נִקַּב לְאַחַר הַכְּתִיבָה, אֲפִלּוּ נִתְלַךְ הָאוֹת לִשְׁנֵים כָּשֵׁר, אֶלָּא דְּבָעִינַן תִּינוֹק שֶׁיּוֹכֵל לִקְרוֹתוֹ. בַּ״ח (שם) שִׁירֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב״י סק״י) עוֹלַת תָּמִיד (שם) ט״ז (שם). וְעַיֵּן סָעִיף ט״ז וּבְהַשְׁמוּטַת מַשֶּׁה יוֹסֵף חֵלֶק א׳ סִימָן א׳ וּבְהִשְׁמוּטַת תּוֹרַת חַיִּים חֵלֶק ג׳ בְּקֻנְטְרֵס עוֹלוֹת הָרֹם (סימנים א״ד): יד (יט) קְטַנָּה. וְרַבִּי מְרְדְּכַי יָפֶה (לבוש ס״ד) כָּתַב שֶׁהַסּוֹפְרִים שֶׁלָּהֶם עוֹשִׂין תִּפְקֹן אַחַר, שֶׁכָּל הַקְּלָפִים הֵם שָׁוִים בְּאֹרֶךְ אֶחָד וּבְעֹבִי אֶחָד, אֶלָּא שֶׁמַּפְחִיתִין גְּלִיּוֹן בְּקֻרְשִׁיּוֹת הַקְּצָרוֹת, עַיֵּן שָׁם. וְעַל פִּי זֶה שִׁמְעְתִּי לְתָרֵץ מַה שֶּׁהִקְשָׁה הַתּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב בְּמַסֶּכֶת שַׁבָּת פֶּרֶק ח׳ מִשְׁנָה ג׳ בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל שֶׁהִיא שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְכוּ׳ עַיֵּן שָׁם, דְּיֵשׁ לוֹמַר דְּהַתָּנָא אָתָא לְאַשְׁמְעִינַן דְּלְעִנְיַן שַׁבָּת אֵין צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הַקֶּלַף עָב אוֹ עִם הַגְּלִיּוֹן כְּמוֹ בִּתְפִלִּין, רַק הַשִּׁעוּר הוּא כְּדֵי לִכְתֹּב עָלָיו רַק פָּרָשַׁת שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְאֵין צָרִיךְ גְּלִיּוֹן, וְאַף שֶׁהַקֶּלַף הוּא דַּק, וְקַל לְהִבָּרֵן. וְעַיֵּן בְּסֵפֶר יַד אַהֲרֹן (הגב״י) וּבְהֲלָכוֹת קְטַנּוֹת חֵלֶק א׳ סִימָן רנ״ט:

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

בְּתִשְׁוּבַת הַגָּאוֹן בַּעַל אֶבֶן הָעוֹזֵר הַנְּדְפָּס בְּגִלְיוֹן הַמַּגֵּן אַבְרָהָם. וְעַיֵּן בְּשֹׂ״ת בֵּית אֶפְרַיִם חֵלֶק אוֹרַח חַיִּים סִימָן ג׳ וּמַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם: יד [יח] קְטַנָּה. עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וּבְרַבִּי יוֹסֵף (ס״ק) כָּתַב יֹפִי לְהַדִּיא אַחֲרוֹן (הגב״י) שֵׁשׁ טָעוּת סוֹפֵר בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ וְכָךְ צָרִיךְ לוֹמַר, וְהַדַּק מִמֶּנּוּ פָּרָשָׁה וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ שֶׁהִיא יוֹתֵר גְּדוֹלָה, וּלְפָרָשַׁת קַדֵּשׁ וּלְפָרָשַׁת שְׁמַע שֶׁהֵם אַרְבָּעוֹת עוֹשִׂים קְלָף דַּק מְאֹד, עַיֵּן שָׁם. וּבְהֲלָכוֹת קְטַנּוֹת (ח״א) סִימָן רנ״ט כָּתַב דְּאֵין צָרִיךְ לְהַגִּיהַּ עַיֵּן שָׁם, וּדְבָרָיו דְּחוּקִים. וְגַם כִּי מַה שֶּׁכָּתַב יְדַחֵק לְחָרֵץ, פְּשִׁיטָא שֶׁזֶּה מְקֻלְקָל הַגּוּף בְּיוֹתֵר, וְכָאן רוֹצִים לְהַשְׁוֹתוֹת הַכְּתָבִים שֶׁיִּהְיֶה נוֹי לַתְּפִלִּין, וְגַם מַה עִנְיָן לְקֹרוֹת לָהּ אַרְבָּה בְּשֵׁכִיל שְׁדַּחְוּקָה בְּאֶמְצַע. לָכֵן מְחַוַּיְתָא לְהַגִּיהַּ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּיָד אַהֲרֹן בְּסֵ״ל:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

שֶׁהוּא קָטָן כָּל כָּךְ עַד שֶׁכְּשֶׁמַּצְבִּיר עָלָיו בְּקוֹלְמוֹס נִסְתָּם הַנִּקָּב בְּדִיּוּ וְאֵין הַנִּקָּב נִרְגָּשׁ בַּקּוֹלְמוֹס, כּוֹתְבִין עָלָיו, אַף עַל פִּי שֶׁנִּפָּל מְעַט דִּיּוּ בְּמָקוֹם הַהוּא וְנִרְאֶה נָקֵב דַּק כְּנֶגֶד הַשֶּׁמֶשׁ, (מ) כָּשֵׁר. אֲבָל אִם נִקַּב כָּל כָּךְ שֶׁאֵין הַדִּיּוּ עוֹבֵר עָלָיו, פָּסוּל, שֶׁהָאוֹת נִרְאֵית חֲלָקָה לִשְׁתַּיִם עַל יָדוֹ. וַאֲפִלּוּ אִם הַנִּקָּב בְּאֶמְצַע עֹבִי הָאוֹת בְּגַוָּהּ אוֹ בִּירֵכוֹ (מ) וְדִיּוּ מַקִּיפָהּ מִכָּל צַד, פָּסוּל, וַאֲפִלּוּ (מ) אִם עַד מָקוֹם הַנִּקָּב יֵשׁ צוּרַת אוֹת. וְכָל זֶה לְדַם כְּתִיבָה, אֲבָל אִם לְאַחַר כְּתִיבָה נֶחְלַק הָאוֹת לִשְׁתַּיִם עַל יְדֵי נָקָב, רוֹאִין (מם) אִם יֵשׁ בּוֹ צוּרַת הָאוֹת עַד מָקוֹם הַנִּקָּב, כָּשֵׁר, וּכְמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בְּסִמּוּךְ בְּסָעִיף ט״ז.

וְעַיֵּן בְּאוֹר הַלָּכָה (ד״ה האות): יד (לג) וְהַדַּק מִמֶּנּוּ לְפָרָשַׁת וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ. טָעוּת סוֹפֵר, וְצָרִיךְ לוֹמַר לְפָרָשַׁת 'וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ' שֶׁהִיא יוֹתֵר גְּדוֹלָה, וּלְפָרָשַׁת 'קַדֵּשׁ' וּלְפָרָשַׁת 'וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ' שֶׁהֵם אַרְבָּעוֹת [בְּאוֹר הַגְּרָ״א וְיֵד אַהֲרֹן (הגב״י)]. וְרַבִּי מְרְדְּכַי יָפֶה (לבוש ס״ד) כָּתַב שֶׁהַסּוֹפְרִים שֶׁלָּהֶם עוֹשִׂים תִּפְקֹן אַחַר, שֶׁכָּל הַקְּלָפִים הֵם שָׁוִים בְּאֹרֶךְ אֶחָד וּבְעֹבִי אֶחָד, אֶלָּא שֶׁמַּפְחִיתִין גְּלִיּוֹנִין מִפָּרָשִׁיּוֹת הַקְּצָרוֹת: טו (לד) לְאַחַר שֶׁנִּכְתַּב וְכוּ׳. נִקְּדִים שְׁתֵּי הַקְּדָמוֹת וְאַחַר כָּךְ נִכְאַר בָּעֲזָרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. א׳. כָּל אוֹת צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא עָלָיו צוּרַת הָרָאוּי לְאוֹתוֹ אוֹת, וְאִם לְאוֹ פָּסוּל. וּבָזֶה (מנ) אֵין חִלּוּק אִם לֹא נִכְתַּב כְּהִלְכָתוֹ אוֹ אִם אַחַר כָּךְ נִתְקַלְקֵל. ב׳. כָּל אוֹת שֶׁאֵין גְּוִיל מָקֹף לָהּ מֵאַרְבַּע רוּחוֹתֶיהָ פְּסוּלָה, וּבְדִין זֶה יֵשׁ שְׁנֵי פְּרָטִים. א׳. דַּוְקָא אִם לֹא הָיָה מָקֹף גְּוִיל קֹדֶם כְּתִיבָה, אֲבָל (מנ) אִם לְאַחַר כְּתִיבָה נַעֲשָׂה נָקֵב אוֹ קָרַע סָמוּךְ לְאוֹת מִבַּחוּץ וְעַל יָדֵי זֶה אֵינוֹ מָקֹף גְּוִיל, כָּשֵׁר, וּכְמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בְּסָעִיף ט״ז בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ. ב׳. דַּעַת רֹב הַפּוֹסְקִים דְּאֵין צָרִיךְ לְהָיוֹת מָקֹף גְּוִיל רַק מִבַּחוּץ לְהָאוֹתִיּוֹת וְלֹא בְּתוֹכָן, חוּץ מֵהַיְרוּשַׁלְמִי (מגילה פ״א ה״ט) שֶׁמַּחְמִיר בָּזֶה. וְעַתָּה נָבוֹא לְבֹאֵר הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ 'אִם לְאַחַר שֶׁנִּכְתַּב נָקַב' וְכוּ׳, הַשַּׁעַם דְּבִכְתָבִים אֵין צָרִיךְ לְהַקֵּפַת גְּוִיל, וּלְפִי זֶה אֲפִלּוּ אִם הַנָּקָב קֹדֶם כְּתִיבָה כָּשֵׁר, (מד) וְהַאי דְּנָקַט 'אִם לְאַחַר שֶׁנִּכְתַּב נָקַב', מִשּׁוּם דִּלְכַתְּחִלָּה אֵין לִכְתֹּב אֲפִלּוּ אִם הַנָּקָב בְּאֶמְצַע חֲלָלוֹ וְאֵין מְמַלֵּא אֶת תּוֹכוֹ, אֲבָל בָּאֶמְצַע אִם עָבַר וְנִתַּב, אֲפִלּוּ אִם הָיָה הַנָּקָב קֹדֶם שֶׁנִּכְתַּב, כָּשֵׁר וְאֵין צָרִיךְ שׁוּם תִּקּוּן: (לה) בְּתוֹךְ הַה״א. וְהוּא הַדִּין (מה) שְׁאָר אוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ לָהֶן שֶׁלֹּשׁ דְּפָנוֹת וְיֵשׁ חָלָל בְּתוֹכוֹ, אֲבָל ר׳ פְּשׁוּטָה וְכָל שֶׁכֵּן ו״ו וְכַדּוֹמֶה, לְאוֹ תּוֹךְ מִקְרֵי: (לו) כָּל הַחָלָל. וַאֲפִלּוּ נָגַע הַנִּקָּבָה בָּאוֹת גּוּפָא, כָּל שֶׁנִּשְׁאָר (מו) שְׁרִיטָה דַּקָּה מִבַּחוּץ, כָּשֵׁר, דְּאֵין שִׁעוּר לְעִבִּי הָאוֹתִיּוֹת: (לז) שֶׁגַּם בִּפְנִים וְכוּ׳. וְאִם כֵּן דִּינוֹ כְּמִבַּחוּץ, אִם הָיָה הַנָּקָב בְּתוֹכוֹ (מז) קֹדֶם כְּתִיבָה פָּסוּל. וְעַיֵּן בְּטַ״ז (סק״ח) וּבִכְפְרֵי מְגָדִים בְּשֵׁם הַלְּבוּשׁ (סי״ג) שֵׁישׁ לְהַחְמִיר כְּהַיְרוּשַׁלְמִי. וְדַע דְּלְהַיְרוּשַׁלְמִי הַקֵּפַת גְּוִיל בְּכָל הָצְדָדִים מִבִּפְנִים כְּמוֹ מִבַּחוּץ, עַל כֵּן אִם נִקַּב בְּתוֹכוֹ קֹדֶם הַכְּתִיבָה אֵצֶל הָאוֹת וְעַל יְדֵי זֶה אֵינֶנּוּ מָקֹף גְּוִיל, (מח) יֵשׁ לִגְרֹר מֵעֵט מִבִּפְנִים מַעְבִי הַגָּו שֶׁל הָאוֹת וְיִהְיֶה מָקֹף גְּוִיל. וְעַיֵּן בְּבָאוּר הַלָּכָה סוֹף דִּבּוּר הַמַּתְחִיל אֲבָל בִּירוּשַׁלְמִי וְכוּ׳: (לח) נִקַּב. וְהוּא הַדִּין נִמְחַק קְצָת מֵהַדִּיו וְלֹא נִקַּב. וְדַוְקָא בְּהָ״א פְּלִיג הָרְא״ש [הל׳ ס״ת סי׳ טו] וּמַכְשִׁיר אִם נִשְׁאַר כָּל שֶׁהוּא בֵּין לְמַעְלָה מֵהַנָּקָב (נ) וּבֵין לְמַטָּה, דְּסָבַר (נא) דְּאֵין שִׁעוּר לְהַגְּלֶדֶת הַתְּלוּיָה בָּהּ, וַאֲפִלּוּ אִם כָּתַב מִתְּחִלָּה רֶגֶל קָצָר כָּזֶה כָּשֵׁר לְהָרְא״ש, אֲבָל בִּשְׁאָר אוֹתִיּוֹת כְּמוֹ חי״ת וְכַדּוֹמֶה, (נב) גַּם הָרְא״ש מוֹדֶה דְּהָרֶגֶל הַשְּׂמְאלִי דִּינוֹ כְּמוֹ רֶגֶל יְמִינִי: (לט) מַצְרִיכִין כְּמִלֹּא וְכוּ׳. וּמֵיירֵי בְּעִנְיַן שֶׁאֵין בּוֹ חִסָּרוֹן מִשּׁוּם הַקֵּפַת גְּוִיל, כְּגוֹן שֶׁנִּקַּב

בָּאוּר הַלָּכָה

עַל יְדֵי זֶה. וּמִחַדּוּשִׁי רַבִּי עֲקִיבָא אִיגֶר בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל אֲבָל שֶׁנִּשְׁאַר בְּצָרִיךְ עִיּוּן עַל הַשֵּׁ״ז, נִרְאֶה שֶׁמְּפֻקְפָּק בָּזֶה לְהַחְמִיר. וּלְפִי בָּאוּר הַלְּבוּשִׁי שָׁרֵד בְּהַחֹשֶׁ״ז, נוֹכַל לוֹמַר בִּקְשִׁיטוּת דָּגֵם הַשַּׁ״ז יוֹדֶה בָּזֶה לְהַחְמִיר, וְלֹא מַיְירֵי הַשַּׁ״ז רַק אִם יֵשׁ בּוֹ שִׁיּוּר אוֹת עַד הַמָּקוֹם הַהוּא, וּרְאִיָּתוֹ הוּא מִסָּעִיף ט״ז, וּמַה שֶּׁהֵבִיא מִנָּקֵב תּוֹכוֹ הוּא לְאוֹ דַּוְקָא עַיֵּן שָׁם. א]לָכֵן דִּין זֶה צָרִיךְ עִיּוּן:

טו * אֲבָל בִּירוּשַׁלְמִי. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק לז) שֶׁכָּתַב וְדַע וְכוּ׳. וְעַיֵּן בְּטַ״ז (סק״ח) שֶׁכָּתַב דִּין מְחֻדָּשׁ, דְּאַף בְּהַיְרוּשַׁלְמִי ב]אֵין פָּסוּל כִּי אִם בְּנָקָב כָּל תּוֹכוֹ, וְלֹא אִם נִקַּב תּוֹכוֹ מִצַּד אֶחָד סָמוּךְ לְאוֹת. וְעַיֵּן בְּפֶרִי מְגַדִּים (מש״ז ס״ק יח) וּבְדָגֶלְךָ הַחַיִּים (הל׳ קרה״ת דין על איזה טעות וכו׳ סכ״ז) דְּזֶה לֹא קַאֵי רַק לְתַרוּץ רִאשׁוֹן שֶׁל הַבַּיִת יוֹסֵף (ד״ה ואם נפסק) עַיֵּן שָׁם, אֲבָל לְתַרוּץ שֵׁנִי שֶׁלּוֹ שֶׁפָּסַק הַמְחַבֵּר כְּוָותֵיהּ בְּסָמוּךְ סָעִיף ט״ז, יְהֵיָה הַדִּין לְהַיְרוּשַׁלְמִי אִם נִקַּב בְּתוֹכוֹ קֹדֶם הַכְּתִיבָה סָמוּךְ לָהָאוֹת אֲפִלּוּ בְּמִקְצָתוֹ פָּסוּל. וּבְאֶמֶת כֵּן אִיתָא בִּירוּשַׁלְמִי בְּהֶדְיָא בְּפֶרֶק א׳ דִּמְגִלָּה (ה״ט) אָמַר נִדְבָּךְ נָקַב בְּאֶמְצַע הַבַּי״ת אִם גְּוִיל מַקִּיפוֹ מִכָּל צַד כָּשֵׁר וְאִם לְאוֹ פָּסוּל. וְנִרְאֶה לִי פְּשׁוּט שֶׁגַּם כַּוָּנַת הַשּׁוּעָתִי כֵּן, אֶלָּא דְּבָא לְמַעֵט בְּמַה שֶּׁכָּתַב כָּל תּוֹכוֹ, לְאַפּוֹקֵי הֵיכָא דְּנָקַב עַצְמִיּוּת תּוֹךְ הָאוֹת וְלֹא נִשְׁאֲרָת רַק כְּחוּט הַשַּׁעֲרָה מָקֹף גְּוִיל חֵלֶק מִכָּל צְדָדֶיהָ, דְּכָשֵׁר. וּמִדִּבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי הַנַּזְכָּר נִסְתַּר סְבָרַת הַדֶּרֶךְ הַחַיִּים (שם) שֶׁרָצָה לְיַשֵּׁב אֶת דִּבְרֵי הַשַּׁ״ז סָעִיף קָטָן ח׳, כִּי כָּתַב שֶׁהַשִּׁוּר סוֹבֵר כְּתִרוּץ רִאשׁוֹן שֶׁל הַבַּיִת יוֹסֵף, וְלָכֵן בְּעֵינַן דַּוְקָא כָּל חֲלָלוֹ, שֶׁמִּדִּבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי הַזֶּה מוּכָח בְּהֶדְיָא דְּלֹא בְּעֵינַן כָּל חֲלָלוֹ. **וּמִכָּל מָקוֹם לְדִינָא, בְּמָקוֹם הַדְּחַק שְׁלֹא נִזְדַּמֵּן לוֹ סוֹפֵר שֶׁיּוֹכַל לְקַלֵּף בְּטוּב מֵעֵט סָמוּךְ לְהַנָּקָב כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה מָקֹף גְּוִיל, נִרְאֶה לִי שֶׁיּוֹכַל לִסְמֹךְ עַל הַפּוֹסְקִים שֶׁמַּכְשִׁירִין אֲפִלּוּ נִקַּב כָּל תּוֹכוֹ,** כִּי אַף שֶׁהַשַּׁ״ז כָּתַב דְּאִפְשָׁר שֶׁדַּעַת הָרַמְ״א כַּחוּמְרָא שֶׁל שְׁנֵי הַפֵּרוּשִׁים, הַמְעַיֵּן בְּדִבְרֵי מֹשֶׁה הָאֹרֶךְ (ד״ה הלכך) יִרְאֶה לְהַדְיָא דְּדַעְתּוֹ לְהָקֵל בְּנִקַּב כָּל תּוֹכוֹ:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

יג (מם) בַּ״ח (ס״י) מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק טו) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק״כ) וּפְרִי מְגַדִּים (א״א ס״ק טו) וְדָגֶלְךָ הַחַיִּים (הל׳ קרה״ת הַתּוֹרָה דין על איזה טעות וכו׳ סכ״ח): (מן) ט״ז (סק״ו) וְדָגֶלְךָ הַחַיִּים (שם): (מס) בֵּן מוּכָח מִלְּבוּשֵׁי שָׂרָד: (מע) פְּשׁוּט: טו (מב) פְּשׁוּט וּמְבֹאָר בְּכַפָּה קְמוֹמוֹת: (מג) לְקַמָּן בְּסָעִיף ט״ז: (מד) פְּרִי מְגַדִּים (מש״ז סק״ח) וּלְבוּשֵׁי שָׂרָד: (מם) פְּרִי מְגַדִּים (מש״ז סק״ח): (מן) דְּלַקְמָן: (מס) פְּרִי מְגַדִּים (א״א ס״ק כב): (מן) דָּגֶלְךָ הַחַיִּים (הל׳ קרה״ת הַתּוֹרָה דין על איזה טעות וכו׳ סכ״ח): (נ) שֻׁלְחָן מְגַדִּים (שם): (נא) דֶּרֶךְ הַחַיִּים (הל׳ קרה״ת התורה דין על איזה טעות וכו׳ סכ״ח): (נב) בַּ״ח (סי״ט): (נג) מוּכָח מֵהָרְא״ש (הל׳ ס״ת סי׳ טו), וְעַיֵּן עָרוּךְ שֶׁל הַגְּרָ״ז (סי״ט): (נד) בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה ומ״ש רבינו ניקב):

לִיקּוּטֵי דִּבְרֵי הֶרֶב: א] ובשו״ע הרב (סי״ח) כתב להכשיר בניקב אחר הכתיבה אף אם אין כשיעור עד הנקב אלא שהנקב אינו מפסיק כל עובי האות אלא נשאר מעביה חוט דק שלם בצד הנקב כשירה שהרי אם עשה עוביה דק כ״כ מתחילתה היתה כשירה שהרי לא נתנו שיעור לעובי האותיות ויכול לעשותן דק כמו שירצה. **ב]** ובשו״ע הרב (סי״ט) כתב לפרש בירושלמי הט״ז שאם הנקב ממלא כל חלל הה״א או המ״ם וכיוצא בהן פסולות, אבל אם אין הנקב ממלא כל החלל אע״פ שהנקב הוא סמוך לאות ממש שלא נשאר קלף חלק אפילו משהו בין האות להנקב שבתוכה, והאות צריכה להיות מוקפת גויל מכל רוחותיה, מ״מ היא חשובה מוקפת גויל גם במקום הנקב ע״י קלף החלק שבתוכה מצד הב' של הנקב. וכתב עוד שלפי דעה זו אם הנקב הוא במקצת עובי האות שכלפי חוץ ומקצת עוביה שכלפי תוכה נשאר קיים, הרי היא כשירה ע״י מקצת עובי זה שכלפי תוכה שהוא חשוב מוקף גויל ע״י קלף החלק שמצד הב' של הנקב (וכן אם הנקב הוא מפסיק כל עוביה אלא שנשאר בארכה שעד הנקב כשיעור הכשירו, הרי היא מתכשרת ע״י שיעור זה שהוא חשוב מוקף גויל גם בתחתיותו ע״י הקלף החלק שלמטה מהנקב, ואם נשתייר מאות זה גם למטה מהנקב אינה נפסלת בכך ומתכשרת היא ע״י קלף החלק שבתחתיותו, שכיון שמה שמן הנקב עד קלף החלק אינו אות אחרת אינו חשוב הפסק בין האות לגויל המקיפה כמו שהנקב אינו חשוב הפסק,

המשך בסוף הספר

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

(יט) קְטַנָּה, (מ) * וְהָכִי הִלְכָתָא (בית יוסף (ד"ה ומ"ש רפיע מקנ)). (מא) * לנקב רָגָל (מב) הַיְמִינִי, (מג) אִם נִשְׁתַּיֵּר מִמָּנּוּ (מד) * מְלֹא אוֹת קְטַנָּה, * כָּשֵׁר, * וְאִם לָאו פָּסוּל: טז (מה) * נִפְסַק אַחַת מֵהָאוֹתִיּוֹת, הַגָּה: (כ) [כ] (מו) * הַפְּשׁוּטוֹת, * כְּגוֹן וַיְ"ו זַיִ"ן, (מז) אוֹ שֶׁנִּפְסַק רַגְלָ (הַנּוּ"ן) וְכֵיוֹצֵא בָּהּ (מרדכי הלכות קטנות דף צ"ב (סי' תפקנב)), (מח) * אִם תִּינוֹק שָׁאֵינוֹ

ל שם בְּגְמָרָא דְּמַנְחוֹת (כט.).
מ מְרְדְּכַי בְּהִלְכָתָא (הל' קטנות סי' תתקנב).

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

טז [כ] הַפְּשׁוּטוֹת. עַיִן בְּאֵר הֵיטֵב. וּמַה שֶּׁכָּתַב שֶׁאֵין לְדַבְּרֵי הַפְּנֵי אַבְרָהָם הַכְּנָה, עַיִן

בְּאֵר הַיטֵב

טז (יט) **קְטַנָּה.** הֵיינוּ יו"ד: **טז** (כ) **הַפְּשׁוּטוֹת.** כְּגוֹן וַיְ"ו זַיִ"ן אוֹ שֶׁנִּפְסַק רַגְלָ

בֵּאוּר הַלָּכָה

* **וְהָכִי הִלְכָתָא.** עַיִן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סְעִיף קָטָן מ' שֶׁכָּתַב מִדְּבְרֵיהֶן וְכוּ', וְכֵן מְשֻׁמָּע בְּבֵית יוֹסֵף. וְעַיִן בְּדֶרֶךְ הַחַיִּים בְּהִלְכוֹת קְרִיאַת הַתּוֹרָה (דין על איזה טעות וכו')

בְּדִין כ"ו (תש"ס דין לא) דְּמִשְׁמַע מִדְּבְרֵיהֶן דְּמִשַּׁעַם סְפֵיקָא דִּידְיָנָא הֶחֱמִיר הָרַמ"א, וְלִדְבְרֵיהֶן שָׁם נָקֵב כָּל חֲלוֹלוֹ וְנָקֵב רַגְלָ הַשְּׂמְאלִי עַד שֶׁלֹּא נִשְׁתַּיֵּר בּוֹ כְּמִלֹּא אוֹת קְטַנָּה חַד דַּיְנָא אִית לְהוּ. אֲבָל הַמְעַיֵּן בְּדִבְרֵי מֹשֶׁה הָאֲרוּךְ (ד"ה הלכך) יִרְאֶה לְהַדְיָא מִדְּבְרֵיהֶן דְּמַסְקִים לְדַעַת הַמְחַבֵּר (סי' תתקנב) דְּמַלַּק בְּנֵקֶב כָּל חֲלוֹלוֹ, אִם כֵּן מַמֵּילָא רַגְלָ הַשְּׂמְאלִי שָׁוֶה לְרַגְלָ יְמִינִי לְפַסֵּל, כֵּיוָן דְּלְהַמְעַיֵּן בְּפוֹסְקִים דְּהָא בְּהָא תָּלְיָא, לִבְדּ מֵהַבַּ"ח (סי"א) שֶׁכָּתַב דְּהַשּׁוֹר מַכֶּל בְּשְׁנֵיהֶם:

* **נָקֵב רַגְלָ הַיְמִינִי אִם נִשְׁתַּיֵּר וְכוּ'.** עַיִן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה בְּסְעִיף קָטָן מ"א

שֶׁכָּתְבְנוּ שָׁם דַּיְנָא דְּהַמְּגֵן אַבְרָהָם שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם הָרַ"מ (מאירי, קרית ספר מאמר ג ח"ב ד"ה ושאלו), **דְּאִם נִשְׁאַר בָּעֲבִי הָאוֹת כְּמוֹ וַיְ"ו אוֹ יו"ד דַּקָּה כָּשֵׁר, וְכָתְבְנוּ עַל זֶה הַשַּׁעַם דְּאֵין שִׁעוּר לָעֲבִי הָאוֹתִיּוֹת.** כָּל זֶה כָּתְבְנוּ לְפִי מַה שֶּׁכָּתַב הַפְּרִי מְגַדִּים (באו"א) בְּסִימָן זֶה סְעִיף קָטָן י"ו עַל זֶה דְּאִם נִשְׁאַר שְׁרִיטָה דַּקָּה שָׁחֹר דַּי בְּכָךְ, מִשְּׁמַע לְכאוֹרָה לְפִי זֶה דַּאֲפִלּוּ פָּל שֶׁהוּא כָּשֵׁר, וְלֹא יִתָּכֵן לְפִי זֶה לְשׁוֹן הַגְּמָרָא לְהָרַ"מ, דְּהָכִי אִיתָא שָׁם נָקֵב יָרְכוֹ אִם נִשְׁתַּיֵּר הֵימֶנּוּ כְּמִלֹּא אוֹת קְטַנָּה כָּשֵׁר וְאִם לָאו פָּסוּל, מַשְׁמַע לְהָדְיָא דַּאֲפִלּוּ נִשְׁתַּיֵּר כָּל שֶׁהוּא פָּסוּל. אַךְ בָּאֱמֶת זֶה אֵינוֹ מוּכָח כִּי אִם לְפִי שִׁיטָתוֹ דְּהַמְּאִירִי, מַה שֶּׁאֵין כֵּן לְדִידָן לֹא מַיְרֵי הַגְּמָרָא כְּלָל בְּנִפְסַק הָאוֹת מֵעֶבְיוֹ, עַיִן בְּפְרִי מְגַדִּים שָׁם, וְאֵין צָרִיךְ שֶׁיִּשָּׁאֵר בָּזֶה הָאוֹת כְּמִלֹּא אוֹת קְטַנָּה, **מִכָּל מָקוֹם צָרִיךְ עִיּוּן אַחֲרֵי שֶׁהַמְּגֵן אַבְרָהָם הֶבִיאוֹ:**

* **מְלֹא אוֹת קְטַנָּה. וְאִם זֶה הַכָּתֵב הוּא מִכְתַּב בֵּינוֹנִי, לְכְאוֹרָה דְּאֵין מוֹעִיל אִם כְּמִלֹּא אוֹת קְטַנָּה הוּא מִכְתַּב קָטָן,** דְּאִם לֹא כֵּן אֵין שִׁעוּר לַדָּבָר. **אֲבָל אִם זֶה הַכָּתֵב הוּא כָּתְב גָּדוֹל, נִרְאֶה דִּבְוַדַּאי מַהֲנֵי אִם כְּמִלֹּא אוֹת קְטַנָּה הוּא מִכְתַּב בֵּינוֹנִי:**

* **כָּשֵׁר. עַיִן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה** (ס"ק מג) **מַה שֶּׁכָּתְבְנוּ שֶׁאֵין צָרִיךְ לְהַרְאוֹת לְהַתִּינוֹק,** כֵּן מִשְּׁמַע מִכָּל הָאַחֲרוֹנִים הֵלָא הֵם הַפְּרִישָׁה (ס"ק יט) וְהַט"ז (סק"ט) וְהַפְּרִי מְגַדִּים (א"א ס"ק יח) וּמַחֲצִית הַשֶּׁקֶל (ס"ק יח) וְזֶרֶךְ הַחַיִּים (הל' קריאת התורה דין על איזה טעות וכו' סל"א), וְלֹא שְׁבָקִינַן פְּשִׁיטוּתָא דְּהָנֵי גְּדוֹלִים מִשּׁוּם סְפֵיקָא דִּידְ אֶפְרַיִם (סט"ז). וּבֶאֱמֶת פְּלִיאָה נִשְׁבָּבָה עַל דְּבָרָיו, הָאֵיךְ רָצָה לוֹמַר דְּדַעַת הַמְּגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יח) בָּרַמ"א הוּא כָּךְ, הֵלָא מִדִּבְרֵי מֹשֶׁה (אות ד) מוּכָח לְהָדְיָא וְכֵן בַּפְּרִישָׁה (שם) דְּדַעַת הַמְחַבֵּר הוּא דְּלֹא בָּעֵינַן בְּהַ"א וּכְהַאי גַּוְנָא רַק כְּמִלֹּא אוֹת קְטַנָּה, דְּאִם לֹא כֵּן לֹא מַקְשֶׁה מִידִי שָׁם, עַיִן שָׁם, וּבְכָאן הֵלָא נִרְשַׁם בְּרַמ"א בְּהַגְּהָ"ה בְּשֵׁם מָרְדְּכַי, וְכֵן כָּתַב בְּהָדְיָא בִּפְרִי מְגַדִּים בְּמִשְׁבְּצוֹת זָהָב (סק"י) דְּאַף שֶׁמָּרְדְּכַי מֹשֶׁה מְצַדֵּד לוֹמַר דְּדַעַת הַשּׁוּר כְּהַמְּאִירִי (קרית ספר מאמר ג ח"ב ד"ה ושאלו) מִכָּל מָקוֹם בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ סָתַם כְּדַעַת הַמְּחַבֵּר, וְכֵן בִּפְרִישָׁה (דרישה סק"ד) הִשִּׂיג עַל הַמָּרְדְּכַי מֹשֶׁה וּמַסִּיק דְּגַם דַּעַת הַשּׁוּר כְּהַמְּחַבֵּר דְּלֹא אֶמְרִינַן צָרוּךְ בְּאוֹת שֶׁנִּפְסַק, וְאִם כֵּן מַמֵּילָא מוּכָח מֵהַגְּמָרָא דְּבָאוֹת ה' וְכַדּוֹמֶה דַּי בְּשִׁיּוּר כְּמִלֹּא אוֹת קְטַנָּה לְבַד. וְהַשַּׁעַם בָּזֶה נִרְאֶה פָּשׁוּט, דְּקִים לְהוּ לַחֲז"ל בְּאוֹת ה' וְכַדּוֹמֶה דְּזֶה שֶׁעִוֵּרן בְּעָצְם, וְלָכֵן אֵין צָרִיךְ לְהָבִיא רְאָיָה מֵהַתִּינוֹק, דְּהַתִּינוֹק אֵין מַרְגִּיל בָּזֶה הַתְּמוּנָה דְּכָל אֶחָד כּוֹתֵב לְכַתְּחִלָּה אוֹת אָרֹךְ, וְהוּא דּוּמְיָא דְּחֵי"ת שֶׁיִּתְבָּאֵר גַּם כֵּן לְקַמָּן בְּסְעִיף כ"ה דְּאֵין רְאָיָה מֵהַתִּינוֹק מִשּׁוּם דְּאֵין מַרְגִּיל בְּחֵי"ת שֶׁל חֲטוֹטָרוֹת. **וּמִכָּל מָקוֹם בְּדִיעֲבַד אִם הָרְאוּהוּ לְהַתִּינוֹק דְּלֹא חָכָם וְלֹא טִפֵּשׁ וְלֹא יָכוֹל לְקָרוֹתוֹ, יֵשׁ לְהַחְמִיר בָּזֶה, כִּי רְאִיתִי לְהַשִּׁיוּרִי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה** (הגב"י סק"י) **שְׁמַצְדְּדוּ לוֹמַר דַּאֲפִלּוּ בְּמָקוֹמוֹת דְּלֹא מַשְׁגִּיחִין עַל תִּינוֹק לְהָקֵל עַל יָדוֹ, מַשְׁגִּיחִין עָלָיו לְהַחְמִיר, עַיִן שָׁם.** וְאַף דִּבְחֵי"ת שֶׁל חֲטוֹטָרוֹת מְבֹאָר לְקַמָּן בְּסוֹף סְעִיף כ"ה דְּקְרִיאָתוֹ שֶׁל תִּינוֹק לֹא מְגָרַע בָּזֶה, הֵיינוּ מִשּׁוּם דְּשָׁם אֵין מַרְגִּיל כְּלָל בְּחֵי"ת שֶׁל חֲטוֹטָרוֹת, דַּאֲפִלּוּ אִם הָיָה נִכְתָּב כְּתִקּוּנוֹ הָיָה קוֹרְאוֹ בְּשְׁנֵי זַיְנִי"ן, כְּמְבֹאָר בְּבֵית יוֹסֵף סִימָן ל"ו (ד"ה ומ"ש וכו' ובכל אות), מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּעִנְיָנֵנוּ:

* **וְאִם לָאו פָּסוּל. וְלֹא מְצָרְפִינַן לֵיהּ מַה שֶּׁלְּמַטָּה מֵהַנָּקֵב אוֹ הַהַסָּקָ, אֲפִלּוּ לֹא הָיָה פְּרִידָתוֹ נָכוֹן לְהַדְיָא וְתִינוֹק דְּלֹא חָכָם וְלֹא טִפֵּשׁ קָרֵי לֵיהּ לְאוֹת. וְכָל זֶה בְּלֹא תִקּוּן, אֲבָל אִם תִּקֵּן אֶת הַפְּסָקָן. הַדִּין בָּזֶה הַכֹּל כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ בְּסִמּוּךְ:**

טז * נִפְסַק. וְהוּא הַדִּין אִם נִפְסַק הָאוֹת בְּלֹא נָקֵב אוֹ נִמְחַק קְצָת הָאוֹת, וּמֵיירֵי הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ בְּאָרְכּוֹ, וְהוּא הַדִּין אִם נִפְסַק קְצָת מַעֲבְיוֹ בֵּין עַל יְדֵי נְקִיבָה אוֹ עַל יְדֵי מְחִיקָה, אִם נִשְׁאַר שְׁרִיטָה דַּקָּה שָׁחֹר כְּמוֹ וַיְ"ו אוֹ יו"ד דַּקָּה כָּשֵׁר, דְּאֵין שִׁעוּר לָעֲבִי הָאוֹתִיּוֹת, אֶלָּא דִּבְנִקַּב בֵּין בְּעָבְיוֹ בֵּין בְּאָרְכּוֹ בָּעֵינַן שֶׁנִּנְקַב לְאַחַר הַכְּתִיבָה, וּכְדִלְקַמָּן בְּסָעִיף ט"ז [מִמָּגֵן אַבְרָהָם (ס"ק טז) וְזֶרֶךְ הַחַיִּים (הלכות קריאת התורה דין על איזה טעות וכו'), סל"א]: **(מב) הַיְמִינִי.** שֶׁל הֵ"א. כָּתַב הַפְּרִי מְגַדִּים (פתיחה סוף הסימן ד"ה קיימא לן), נִרְאֶה לִי דְּהוּא הַדִּין לִשְׁאָר אוֹתִיּוֹת כְּגוֹן דַּל"ת לָמ"ד פ"א פְּשׁוּטָה צַדִּי"ק פְּשׁוּטָה קו"ף רֵי"ש אוֹ תֵּי"ו אוֹ חֵי"ת [לַכְאוֹרָה בַּחֵי"ת בֵּין רַגְלָהּ הַיְמִינִי אוֹ הַשְּׂמְאלִי], אִם נִשְׁאַר מֵהַיָּרֵךְ הַיְמִינִי כְּיוּ"ד, דֵּי בְּכָךְ, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְעַיִן לְקַמָּן בְּסִימָן ל"ו בְּדִינֵי צוּרַת הָאוֹתִיּוֹת בָּאוֹת לָמ"ד וּפ"א פְּשׁוּטָה וְצַדִּי"ק פְּשׁוּטָה וְקו"ף וּבְאוֹת תֵּי"ו: **(מג) אִם נִשְׁתַּיֵּר.** הֵינוּ מֵהַנָּקֵב לְצַד מַעֲלָה, וְלֹא מִצָּרְפִינַן לֵיהּ מָה שֶּׁלְּמַטָּה מֵהַנָּקֵב, אֲפִלּוּ אִם תִּינוֹק דְּלֹא חָכָם וְלֹא טִפֵּשׁ קָרֵאהּ לְאוֹת, כֵּיוָן דְּאֵנוּ רוֹאִין שֶׁלֹּא נִשְׁאַר צוּרַת הָאוֹת כְּתִקּוּנוֹ, וּכְמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר בְּסִמּוּךְ בְּשֵׁם הַטַּ"ז (סק"י). אֲבָל אִם נִשְׁתַּיֵּר מֵהַנָּקֵב וּלְמַעְלָה [אוֹ מֵהַהַסָּקָ וּלְמַעְלָה אִם נִפְסַק הָאוֹת בְּאֶמְצַע] כְּשִׁעוּר אוֹת קְטַנָּה, כָּשֵׁר וְאֵין צָרִיךְ לְהַרְאוֹתוֹ לְתִינוֹק. וְהוּא הַדִּין אִם כָּתַב לְכַתְּחִלָּה רֶגֶל קְטַנָּה קְצָרָה כָּזֶה דְּכָשֵׁר, וְעַיִן בְּיַד אֶפְרַיִם (סט"ז) וּבְבָאוּר הַלָּכָה (ד"ה כשר): **(מד) מְלֹא אוֹת קְטַנָּה.** הֵינוּ יו"ד וּבַקּוֹץ הַתַּחְתּוֹן שֶׁלּוֹ, לְפִי מַה דְּפָסַק לְקַמָּן בְּסִימָן ל"ו בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה ומ"ש וכו' ובכל נמצא בהגהות) דְּלֹא מִקְרֵי יו"ד בְּלֹא קוֹץ הַתַּחְתּוֹן: **טז (מה) נִפְסַק.** יֵשׁ לוֹמַר בִּשְׁנֵי אֲפָנִים, אוֹ מֵחֲמַת נָקֵב, וְזֶה אֵין כָּשֵׁר כִּי אִם בְּנָקֵב אַחַר כָּךְ, כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בְּסִמּוּךְ בִּפְנִים, אוֹ עַל יְדֵי שֶׁנֶּחֱסַר הַדְּיוֹ בְּאוֹתוֹ מָקוֹם, (נג) וּבְאָפָן זֶה הָיָה קָאֵי הַדִּין דְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ אֲפִלּוּ אִם בְּתַחְלַת הַכְּתִיבָה נַעֲשָׂה כָּךְ: (מו) **הַפְּשׁוּטוֹת.** וּלְפִיכָךְ אֵין מוֹעִיל בָּהּ אִם נִשְׁתַּיֵּר כְּמִלֹּא יו"ד, דְּאַדַּרְבָּה נִרְאֵית כְּיו"ד וּפָסוּל, הִלְכָךְ בְּצִינֵי תִינוֹק בָּזֶה: **(מז) אוֹ שֶׁנִּפְסַק רַגְלָ הַנּוּ"ן.** כֵּן צָרִיךְ לוֹמַר. וּפַרְשׁוּ, נוּ"ן פְּשׁוּטָה וְכֵיוֹצֵא בָּהּ, כְּגוֹן כָּ"ף פְּשׁוּטָה שֶׁרַגְלָהּ קְצָרָה וְדוֹמָה קְצָת לְדַל"ת אוֹ לְרֵי"ש [מִפְּרִי מְגַדִּים (א"א ס"ק יח) וְזֶרֶךְ הַחַיִּים (שם סל"ב)]: **(מח) אִם תִּינוֹק.** עַיִן בְּטַ"ז (סק"י) שֶׁכָּתַב דְּהַהּ נִפְסַק מִירֵי הַנִּפְסַק קְצָת מֵאֲרֹךְ הָאוֹת וּלְמַטָּה לְגַמְרֵי, וְלֹא נִשְׁאַר מִמֶּנּוּ רַק הַחֵלֶק שֶׁקֹּדֶם הַהֶפְסֵק, אָז תָּלוּי בְּקְרִיאַת הַתִּינוֹק אִם סָפֵק לָנוּ אִם נִשְׁאַר כְּשִׁעוּר שֶׁל הָאוֹת הַהוּא, אֲבָל אִם נִשְׁתַּיֵּר גַּם לְמַטָּה מִן הַהֶפְסֵק, דְּהֵינוּ שֶׁנַּעֲשָׂה הַהֶפְסֵק בְּרָחְבּוֹ שֶׁל רֶגֶל הָאוֹת, וְאַחַר הַהֶפְסֵק נִשְׁאַר עוֹד לְמַטָּה חֵלֶק מִן הָרֶגֶל, בָּזֶה לֹא מוֹעִיל תִּינוֹק, דְּהַתִּינוֹק יְצָרָיו מַה שֶּׁלְּמַטָּה מִמֶּנּוּ לַחֵלֶק הָעֶלְיוֹן וּבֶאֱמֶת אֵין לוֹ צָרוּף, וְזֶה דּוֹמֶה לִנְפְסַק רֶגֶל הָאֶל"ף, אֶלָּא צָרִיךְ לְכַסּוֹת אֶת חֵלֶק הַנִּשְׁאָר אַחַר הַהֶפְסֵק. וְאֵין זֶה דּוֹמֶה לְמַה שֶּׁכָּתַב הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ כָּאן דְּאֵין צָרִיךְ לְכַסּוֹת שְׁאָר הָאוֹתִיּוֹת, דְּכָזֶה מוֹדֶה

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

לְאַחַר הַכְּתִיבָה כְּדִבְסָמוּךְ סְעִיף ט"ז בְּסוֹפוֹ, דְּאִי לְאו הָכִי פָּסוּל אֲפִלּוּ אִם נִשְׁתַּיֵּר יוֹתֵר מִכְּמִלֹּא אוֹת קְטַנָּה גַּם לְהָרַא"ש: **(מ) וְהָכִי הִלְכָתָא.** מִדְּבָרָיו אֲלוּ מַשְׁמַע דְּלֹא לְהַחְמִיר בְּלֹבַד פָּסַק כְּדַעַת שְׁאָר פּוֹסְקִים, אֶלָּא דִּפְשִׁיטָא לֵיהּ דַּהֲלָכָה כְּוָתֵיהוּ, וְאִם כֵּן צָרִיךְ לְהַזְהִיר מְאֹד לְהַסּוֹפְרִים שֶׁנִּכְשָׁלִין בָּזֶה. וּבְתִפְלִין וּמְזוּזוֹת דְּבָעֵינַן כְּסִדְרָן, לְכְאוֹרָה לֹא מַהֲנֵי שׁוּם תִּקּוּן אֲפִלּוּ הַתִּינוֹק קוֹרְאוֹ לְאוֹת, כֵּיוָן שֶׁאֵנוּ רוֹאִין שֶׁאֵין לוֹ צוּרַת אוֹת, דִּבְלֹא זֶה לֹא מִקְרֵי ה"א לְפִי דַּעַת אֲלוּ הַפּוֹסְקִים, וּכְדִלְקַמָּן בְּסָעִיף כ"ה עַיִן שָׁם. וּמִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה דְּיֵשׁ לְהָקֵל עַל יְדֵי תִּקּוּן, וְדוּמְיָא שֶׁהֵקֵל הַפְּרִי מְגַדִּים (פתיחה סוף הסימן צורת אות ד') בְּכָ"ף פְּשׁוּטָה שֶׁעָשָׂאוּ מְרֻבָּע עַל יְדֵי תִּקּוּן, עַיִן שָׁם: **(מא) נָקֵב.** וְהוּא הַדִּין אִם נִפְסַק הָאוֹת בְּלֹא נָקֵב אוֹ נִמְחַק קְצָת הָאוֹת, וּמֵיירֵי הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ בְּאָרְכּוֹ, וְהוּא הַדִּין אִם נִפְסַק קְצָת מַעֲבְיוֹ בֵּין עַל יְדֵי נְקִיבָה אוֹ עַל יְדֵי מְחִיקָה, אִם נִשְׁאַר שְׁרִיטָה דַּקָּה שָׁחֹר כְּמוֹ וַיְ"ו אוֹ יו"ד דַּקָּה כָּשֵׁר, דְּאֵין שִׁעוּר לָעֲבִי הָאוֹתִיּוֹת, אֶלָּא דִּבְנִקַּב בֵּין בְּעָבְיוֹ בֵּין בְּאָרְכּוֹ בָּעֵינַן שֶׁנִּנְקַב לְאַחַר הַכְּתִיבָה, וּכְדִלְקַמָּן בְּסָעִיף ט"ז [מִמָּגֵן אַבְרָהָם (ס"ק טז) וְזֶרֶךְ הַחַיִּים (הלכות קריאת התורה דין על איזה טעות וכו'), סל"א]: **(מב) הַיְמִינִי.** שֶׁל הֵ"א. כָּתַב הַפְּרִי מְגַדִּים (פתיחה סוף הסימן ד"ה קיימא לן), נִרְאֶה לִי דְּהוּא הַדִּין לִשְׁאָר אוֹתִיּוֹת כְּגוֹן דַּל"ת לָמ"ד פ"א פְּשׁוּטָה צַדִּי"ק פְּשׁוּטָה קו"ף רֵי"ש אוֹ תֵּי"ו אוֹ חֵי"ת [לַכְאוֹרָה בַּחֵי"ת בֵּין רַגְלָהּ הַיְמִינִי אוֹ הַשְּׂמְאלִי], אִם נִשְׁאַר מֵהַיָּרֵךְ הַיְמִינִי כְּיוּ"ד, דֵּי בְּכָךְ, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְעַיִן לְקַמָּן בְּסִימָן ל"ו בְּדִינֵי צוּרַת הָאוֹתִיּוֹת בָּאוֹת לָמ"ד וּפ"א פְּשׁוּטָה וְצַדִּי"ק פְּשׁוּטָה וְקו"ף וּבְאוֹת תֵּי"ו: **(מג) אִם נִשְׁתַּיֵּר.** הֵינוּ מֵהַנָּקֵב לְצַד מַעֲלָה, וְלֹא מִצָּרְפִינַן לֵיהּ מָה שֶּׁלְּמַטָּה מֵהַנָּקֵב, אֲפִלּוּ אִם תִּינוֹק דְּלֹא חָכָם וְלֹא טִפֵּשׁ קָרֵאהּ לְאוֹת, כֵּיוָן דְּאֵנוּ רוֹאִין שֶׁלֹּא נִשְׁאַר צוּרַת הָאוֹת כְּתִקּוּנוֹ, וּכְמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר בְּסִמּוּךְ בְּשֵׁם הַטַּ"ז (סק"י). אֲבָל אִם נִשְׁתַּיֵּר מֵהַנָּקֵב וּלְמַעְלָה [אוֹ מֵהַהַסָּקָ וּלְמַעְלָה אִם נִפְסַק הָאוֹת בְּאֶמְצַע] כְּשִׁעוּר אוֹת קְטַנָּה, כָּשֵׁר וְאֵין צָרִיךְ לְהַרְאוֹתוֹ לְתִינוֹק. וְהוּא הַדִּין אִם כָּתַב לְכַתְּחִלָּה רֶגֶל קְטַנָּה קְצָרָה כָּזֶה דְּכָשֵׁר, וְעַיִן בְּיַד אֶפְרַיִם (סט"ז) וּבְבָאוּר הַלָּכָה (ד"ה כשר): **(מד) מְלֹא אוֹת קְטַנָּה.** הֵינוּ יו"ד וּבַקּוֹץ הַתַּחְתּוֹן שֶׁלּוֹ, לְפִי מַה דְּפָסַק לְקַמָּן בְּסִימָן ל"ו בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה ומ"ש וכו' ובכל נמצא בהגהות) דְּלֹא מִקְרֵי יו"ד בְּלֹא קוֹץ הַתַּחְתּוֹן: **טז (מה) נִפְסַק.** יֵשׁ לוֹמַר בִּשְׁנֵי אֲפָנִים, אוֹ מֵחֲמַת נָקֵב, וְזֶה אֵין כָּשֵׁר כִּי אִם בְּנָקֵב אַחַר כָּךְ, כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בְּסִמּוּךְ בִּפְנִים, אוֹ עַל יְדֵי שֶׁנֶּחֱסַר הַדְּיוֹ בְּאוֹתוֹ מָקוֹם, (נג) וּבְאָפָן זֶה הָיָה קָאֵי הַדִּין דְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ אֲפִלּוּ אִם בְּתַחְלַת הַכְּתִיבָה נַעֲשָׂה כָּךְ: (מו) **הַפְּשׁוּטוֹת.** וּלְפִיכָךְ אֵין מוֹעִיל בָּהּ אִם נִשְׁתַּיֵּר כְּמִלֹּא יו"ד, דְּאַדַּרְבָּה נִרְאֵית כְּיו"ד וּפָסוּל, הִלְכָךְ בְּצִינֵי תִינוֹק בָּזֶה: **(מז) אוֹ שֶׁנִּפְסַק רַגְלָ הַנּוּ"ן.** כֵּן צָרִיךְ לוֹמַר. וּפַרְשׁוּ, נוּ"ן פְּשׁוּטָה וְכֵיוֹצֵא בָּהּ, כְּגוֹן כָּ"ף פְּשׁוּטָה שֶׁרַגְלָהּ קְצָרָה וְדוֹמָה קְצָת לְדַל"ת אוֹ לְרֵי"ש [מִפְּרִי מְגַדִּים (א"א ס"ק יח) וְזֶרֶךְ הַחַיִּים (שם סל"ב)]: **(מח) אִם תִּינוֹק.** עַיִן בְּטַ"ז (סק"י) שֶׁכָּתַב דְּהַהּ נִפְסַק מִירֵי הַנִּפְסַק קְצָת מֵאֲרֹךְ הָאוֹת וּלְמַטָּה לְגַמְרֵי, וְלֹא נִשְׁאַר מִמֶּנּוּ רַק הַחֵלֶק שֶׁקֹּדֶם הַהֶפְסֵק, אָז תָּלוּי בְּקְרִיאַת הַתִּינוֹק אִם סָפֵק לָנוּ אִם נִשְׁאַר כְּשִׁעוּר שֶׁל הָאוֹת הַהוּא, אֲבָל אִם נִשְׁתַּיֵּר גַּם לְמַטָּה מִן הַהֶפְסֵק, דְּהֵינוּ שֶׁנַּעֲשָׂה הַהֶפְסֵק בְּרָחְבּוֹ שֶׁל רֶגֶל הָאוֹת, וְאַחַר הַהֶפְסֵק נִשְׁאַר עוֹד לְמַטָּה חֵלֶק מִן הָרֶגֶל, בָּזֶה לֹא מוֹעִיל תִּינוֹק, דְּהַתִּינוֹק יְצָרָיו מַה שֶּׁלְּמַטָּה מִמֶּנּוּ לַחֵלֶק הָעֶלְיוֹן וּבֶאֱמֶת אֵין לוֹ צָרוּף, וְזֶה דּוֹמֶה לִנְפְסַק רֶגֶל הָאֶל"ף, אֶלָּא צָרִיךְ לְכַסּוֹת אֶת חֵלֶק הַנִּשְׁאָר אַחַר הַהֶפְסֵק. וְאֵין זֶה דּוֹמֶה לְמַה שֶּׁכָּתַב הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ כָּאן דְּאֵין צָרִיךְ לְכַסּוֹת שְׁאָר הָאוֹתִיּוֹת, דְּכָזֶה מוֹדֶה

קְרָאוֹ לִיו"ד, וַדַּאי פָּסוּל. וְעַיִן בְּמַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּסָעִיף ט"ו (ד"ה כשר) בְּשֵׁם [שִׁיּוּרִי] כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה. וְעַיִן בְּבֵית יוֹסֵף בְּסִימָן ל"ו בְּאוֹת וָא"ו:

* **אִם תִּינוֹק. עַיִן בְּפְרִי מְגַדִּים** (א"א ס"ק יח) **וְאֶלְיָה רַבָּה** (ס"ק כה) **דְּאִם יֵשׁ בְּמִלֹּא אוֹת קְטַנָּה דִּידְהוּ, כְּגוֹן וַיְ"ו אוֹ נוּ"ן פְּשׁוּטָה קְטַנָּה וְנִקַּר יֶתֶר שֶׁהִיא וַיְ"ו אוֹ נוּ"ן,**

שַׁעַר הַצִּיּוּן

טז (נג) פְּרִי מְגַדִּים (משז"ה סק"י):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah